

**การเสริมสร้างสมรรถนะการให้คำปรึกษาของนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษา
โดยการฝึกอบรมเชิงจิตวิทยา**
**ENHANCEMENT OF COUNSELING COMPETENCIES FOR PEER COUNSELOR
THROUGH PSYCHOLOGICAL TRAINING**

นพพร แสงทอง¹; พัชราภรณ์ ศรีสวัสดิ์²; สกล วรเจริญศรี³

Nopporn Sangthong¹; Patcharapom Srisawat²; Skol Voracharoenri³

Corresponding author, e-mail: paragus2531@hotmail.com

Received: November 25, 2020; Revised: December 18, 2020; Accepted: December 24, 2020

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสมรรถนะการให้คำปรึกษาของนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษา 2) ศึกษาผลของการเสริมสร้างสมรรถนะการให้คำปรึกษาของนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษา โดยการฝึกอบรมเชิงจิตวิทยา การวิจัยแบ่งออกเป็น 2 ระยะ คือ ระยะที่ 1 ศึกษาสมรรถนะการให้คำปรึกษา กลุ่มตัวอย่างแบ่งเป็น กลุ่มผู้ให้ข้อมูล เป็นผู้เชี่ยวชาญกิจกรรมนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษา จำนวน 22 คน และกลุ่มที่ใช้ศึกษาเป็นนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษาที่โรงเรียนดำเนินกิจกรรมไม่ต่ำกว่า 3 ปี จำนวน 92 คน โดยสุ่มอย่างง่าย ระยะที่ 2 เสริมสร้างสมรรถนะการให้คำปรึกษา ผู้วิจัยเลือกแบบเจาะจงจากนักเรียนในระยะที่ 1 ที่มีคะแนนตั้งแต่เปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 25 ลงมา จำนวน 24 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลองและควบคุม กลุ่มละ 12 คน โดยสุ่มอย่างง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) แบบสัมภาษณ์สมรรถนะการให้คำปรึกษา 2) แบบวัดสมรรถนะการให้คำปรึกษา 3) โปรแกรมการฝึกอบรมเชิงจิตวิทยาเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการให้คำปรึกษา สถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและค่า t ของกลุ่มตัวอย่างที่เป็นอิสระและไม่เป็นอิสระต่อกัน ผลการวิจัยพบว่า 1) สมรรถนะการให้คำปรึกษาของนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษา มี 3 องค์ประกอบ ได้แก่ ความรู้ เจตคติและทักษะการให้คำปรึกษา และนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษามีสมรรถนะการให้คำปรึกษาอยู่ในระดับมาก 2) การเสริมสร้างสมรรถนะการให้คำปรึกษาของนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษา โดยการฝึกอบรมเชิงจิตวิทยา พบว่า 2.1) หลังทดลองของกลุ่มทดลอง มีสมรรถนะการให้คำปรึกษาสูงกว่าก่อนทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2.2) หลังทดลองกลุ่มทดลองมีสมรรถนะการให้คำปรึกษาสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ: เพื่อนที่ปรึกษา; สมรรถนะการให้คำปรึกษา; การฝึกอบรมเชิงจิตวิทยา

¹นิสิตระดับมหาบัณฑิต สาขาจิตวิทยาการแนะแนว คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

^{2,3}รองศาสตราจารย์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ABSTRACT

This study aims (1) to examine the counseling competencies of peer counselors; (2) the effects of the enhancement of counseling competencies for peer counselors through psychological training. The subjects in this study were peer counselors with three years of experience and from the Secondary Educational Service Area One, Zone One in Bangkok. The study was divided into two phases. The first phase studied the counseling competencies of peer counselors. The sample was separated into counseling competencies information provider by interviewing structure with twenty-two professional counselors and 92 peer counselors studying counseling competencies. The second phase was the enhancement of counseling competencies for peer counselors through psychological training. The sample was selected by purposive sampling, and consisted of 24 peer counselors whose counseling competencies scores were lower than the 25th percentile and voluntarily participated in the psychological training. The research instruments were structured interviews, counseling competencies questionnaires and a psychology training program. The data were analyzed by mean, percentage and standard deviation, paired-sample t-test and an independent –samples t-test. The results of the study were as follows: 1) Regarding the study of peer counseling competencies, the results verified that there were three components contributing to the counseling competencies; counseling knowledge, attitudes towards counseling and counseling skills. The total and each components of counseling competencies were at a high level. 2) The effectiveness of psychology training in enhancing the counseling competencies were as follows: 2.1) The experimental group participated in the psychological training for enhancing counseling competencies and were significantly higher than before participating at a level of .05 2.2) The counseling competencies of the experimental group after participation was higher than the control group at a statistically significant level of .05

Keywords: Peer counselor; Competency; Psychological training

บทนำ

สภาพสังคมและสิ่งแวดล้อมในปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว การเข้าถึงสื่อและเทคโนโลยีเกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว ขาดการควบคุมและปราศจากการพิจารณาไตร่ตรองส่งผลต่อการขาดความสำนึกคิดที่ถูกต้อง ทำให้ปัจจุบันมีปัญหาดังกล่าวเกิดขึ้นกับนักเรียนมากมายและการดูแลช่วยเหลือนักเรียนล่าช้าและไม่ทั่วถึง ในขณะที่เดียวกันนักเรียนที่ประสบปัญหาบางคนก็ต้องการคนที่เข้าใจ คอยรับฟัง ดูแลและเป็นกำลังใจให้นายมที่ท้อแท้และสิ้นหวัง การขาดใครสักคนที่ช่วยเป็นที่ปรึกษา คอยแนะนำ ช่วยเหลือ อาจส่งผลให้ปัญหาลุกลามมากยิ่งขึ้น ทำให้นักเรียนมองไม่เห็นทางออกของปัญหาหรือคิดแก้ปัญหาไปในทางที่ผิด อรุโด (Arudo, 2008, p. 2) อธิบายว่า โดยธรรมชาติของวัยรุ่นและช่องว่างระหว่างวัย วัยรุ่นมักจะพูดคุยปรับทุกข์กับเพื่อนในวัยเดียวกันมากกว่าที่จะคุยปรึกษากับผู้ใหญ่ ดังนั้น การพัฒนานักเรียนในวัยเดียวกันที่มีใจรักปรารถนาดีและพร้อมที่จะช่วยเหลือเพื่อนที่มีความทุกข์ ความไม่สบายใจ ให้ได้ฝึกฝนและพัฒนาตนเองให้เป็นผู้ที่มีความรู้และทักษะด้านการให้คำปรึกษา เพื่อทำหน้าที่เป็นนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษา (YOUTH COUNSELOR : YC) ในการสอดส่องและดูแลช่วยเหลือเพื่อนนักเรียนให้ทั่วถึงยิ่งขึ้น โดยโควีและชาร์พ (Cowie & Sharp, 1996, p. 1-2) ได้กล่าวสนับสนุนว่าการจัดให้มีเพื่อนช่วยเพื่อนจะช่วยป้องกันและบรรเทาระดับความรุนแรงของปัญหาที่อาจจะเกิดขึ้นกับสุขภาพจิตและพฤติกรรมของนักเรียน

จากสภาพปัญหาดังกล่าว สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จึงได้ทบทวนการดำเนินงานการป้องกันปัญหานักเรียน โดยใช้กระบวนการที่สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 และพิจารณาเห็นว่า ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่กรมสามัญศึกษาและกรมสุขภาพจิต ได้ร่วมกันพัฒนาผลไปสู่โรงเรียนนั้น เป็นกระบวนการที่สอดคล้องและเหมาะสมกับสภาพเยาวชนในปัจจุบัน โดยหนึ่งบทบาทสำคัญในการทำหน้าที่ช่วยเหลือนักเรียนนอกจากคณะผู้บริหาร ครูและผู้ปกครอง นั่นก็คือเพื่อนนักเรียนด้วยกัน โดยสำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (Bureau of Academic Affairs and Educational Standards, 2009, p.1-2) ได้กล่าวว่า นักเรียนเพื่อนที่ปรึกษา เป็นนักเรียนที่อาสาสมัครในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน เพื่อช่วยให้สถานศึกษาสามารถดำเนินการป้องกัน แก้ไขปัญหาเด็กและเยาวชนที่กำลังเผชิญต่อปัญหา โดยการพัฒนาให้นักเรียนมีความรู้ ความสามารถด้านจิตวิทยาให้คำปรึกษาเบื้องต้น ปลูกฝังให้นักเรียนมีน้ำใจช่วยเหลือเพื่อน ๆ ซึ่งถือว่าเป็นพลังสำคัญในการช่วยป้องกัน ลดความเสี่ยง และแก้ปัญหาให้นักเรียนได้มากยิ่งขึ้น

สมรรถนะการให้คำปรึกษา เป็นคุณลักษณะและความสามารถของผู้ให้คำปรึกษาในการช่วยเหลือผู้ขอรับคำปรึกษาให้รับรู้เรื่องราวและเข้าใจปัญหาของตนเองตามความเป็นจริง สามารถหาแนวทางในการแก้ปัญหาได้ด้วยตนเองอย่างเหมาะสม ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ ได้แก่ ความรู้เกี่ยวกับการให้คำปรึกษา เจตคติเกี่ยวกับการให้คำปรึกษาและทักษะการให้คำปรึกษา สอดคล้องกับ เคเรน (Kleinke, 1994, p.149-151) ที่ได้กล่าวว่า สมรรถนะของผู้ให้คำปรึกษาประกอบด้วย ความรู้ เจตคติ และทักษะ แสดงให้เห็นว่านักเรียนเพื่อนที่ปรึกษาควรมีการฝึกอบรมสมรรถนะของผู้ให้คำปรึกษาเพื่อให้สามารถช่วยเหลือเพื่อนนักเรียนด้วยกัน

ส่วนการเสริมสร้างสมรรถนะการให้คำปรึกษาของนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษาในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้การฝึกอบรมเชิงจิตวิทยา เพราะมีการกำหนดระยะเวลาและจำนวนขนาดของกลุ่มฝึกอบรมที่เหมาะสมกับนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษา โดยประยุกต์ใช้แนวคิดทฤษฎีการให้คำปรึกษาและเทคนิคทางจิตวิทยามาใช้ในการฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการให้คำปรึกษาทั้ง 3 องค์ประกอบ ให้มีความรู้ เจตคติและทักษะที่ดีขึ้นพร้อมที่จะทำหน้าที่ช่วยเหลือเพื่อนนักเรียนด้วยการให้คำปรึกษาแก่ผู้ขอรับคำปรึกษาให้เข้าใจและยอมรับปัญหา สามารถตัดสินใจเลือกวิธีการจัดการกับปัญหาได้อย่างเหมาะสมกับตนเอง และจากการฝึกอบรม จันทิมา ทอดสนิท (Juntima Todsanit, 2013, p. 22-26) อธิบายว่า ได้นำรูปแบบหลักสูตรการอบรมเพื่อนที่ปรึกษาของสำนักคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานไปใช้ในการฝึกอบรมนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษา พบว่าหลักสูตรการฝึกอบรมมีข้อจำกัดในเรื่องของระยะเวลาและควรเพิ่มความรู้และทักษะการให้คำปรึกษามากขึ้น เนื่องจากหลังการฝึกอบรมนักเรียน เพื่อนที่ปรึกษายังขาดทักษะการสื่อสารทางบวกและเทคนิคการสร้างสัมพันธภาพ เทคนิคการเลือกใช้ประโยคและคำพูดที่เหมาะสมในแต่ละสถานการณ์ แสดงให้เห็นว่าหลักสูตรการฝึกอบรมจำเป็นต้องพัฒนาเพื่อให้นักเรียนเพื่อนที่ปรึกษามีสมรรถนะในการให้คำปรึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับบัคเลย์และคาเพิล (Buckley & Caple, 1995, p. 13-14) ได้กล่าวว่า ปัจจุบันการฝึกอบรมเป็นที่ยอมรับกันอย่างแพร่หลายทั้งในภาครัฐและเอกชน และพาร์รี (Parry, 1996, p.48-56) ได้กล่าวไว้ว่า การฝึกอบรมจะช่วยให้เกิดการพัฒนสมรรถนะที่เพิ่มมากขึ้น และเพื่อให้การวิจัยครั้งนี้เหมาะสมกับบริบทสังคมไทย

ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจในการเสริมสร้างสมรรถนะของนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษา โดยการฝึกอบรมเชิงจิตวิทยา โดยแบ่งการศึกษาออกเป็น 2 ระยะ คือ ระยะที่ 1 การศึกษาองค์ประกอบของสมรรถนะการให้คำปรึกษาของนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษา โดยการศึกษาข้อมูลเชิงคุณภาพกับผู้เชี่ยวชาญด้านกิจกรรมเพื่อนที่ปรึกษาในโรงเรียนและการศึกษาเชิงปริมาณสมรรถนะการให้คำปรึกษาของนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษา ส่วนงานวิจัยในระยะที่ 2 คือ การเสริมสร้างสมรรถนะการให้คำปรึกษาโดยการฝึกอบรมเชิงจิตวิทยา

การวิจัยครั้งนี้จึงเป็นจุดเริ่มต้นในการนำแนวคิดการให้คำปรึกษาเพื่อนและกระบวนการให้คำปรึกษามาจัดรูปแบบหลักสูตรการเสริมสร้างสมรรถนะการให้คำปรึกษาของนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษา โดยการฝึกอบรมเชิงจิตวิทยา เพื่อสร้างความพร้อมให้แก่นักเรียนเพื่อนที่ปรึกษาในการช่วยเหลือเพื่อนนักเรียนด้วยกันด้วยกระบวนการและเทคนิคในการให้คำปรึกษา อีกทั้งยังเป็นการสร้างเครือข่ายนักเรียนให้มีส่วนร่วมในการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนให้เข้มแข็งยิ่งขึ้น ตลอดจนส่งเสริมให้นักเรียนเพื่อนที่ปรึกษาที่มีจิตอาสาทุกคนได้เกิดความตระหนักถึงการเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น และทำหน้าที่เพื่อนที่ปรึกษาด้วยหัวใจที่ปรารถนาดีในการช่วยเหลือผู้อื่นด้วยสมรรถนะการให้คำปรึกษาที่ได้รับการพัฒนา

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสมรรถนะการให้คำปรึกษาของนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษา
2. เพื่อศึกษาผลของการเสริมสร้างสมรรถนะการให้คำปรึกษาของนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษา โดยการฝึกอบรมเชิงจิตวิทยา ดังนี้
  - 2.1 เพื่อเปรียบเทียบสมรรถนะการให้คำปรึกษาของนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษาก่อนและหลังเข้าร่วมการเสริมสร้างสมรรถนะการให้คำปรึกษาของนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษาโดยการฝึกอบรมเชิงจิตวิทยา
  - 2.2 เพื่อเปรียบเทียบสมรรถนะการให้คำปรึกษาของนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษา ที่เข้าร่วมและไม่ได้เข้าร่วมการเสริมสร้างสมรรถนะการให้คำปรึกษาของนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษาโดยการฝึกอบรมเชิงจิตวิทยา

กรอบแนวคิดในการวิจัย

1. กรอบแนวคิดในการศึกษาสมรรถนะการให้คำปรึกษาของนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษา ผู้วิจัยได้ศึกษาและนำฐานแนวคิดของ โรเบิร์ตและบอร์เดอร์ (Roberts and Borders, 1994, p. 149-157) สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (Bureau of Academic Affairs and Educational Standards, 2009, p.1-2) และจันทิมา ทอดสนิท (Juntima Todsanit, 2013, p. 22-26) ที่ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ คือ ความรู้ เจตคติและทักษะ เพื่อกำหนดคุณลักษณะของสมรรถนะการให้คำปรึกษาของนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษาในการศึกษาวิจัยระยะที่ 1
2. กรอบแนวคิดในการเสริมสร้างสมรรถนะการให้คำปรึกษาของนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษา โดยการฝึกอบรมเชิงจิตวิทยา ผู้วิจัยได้ศึกษาและนำฐานแนวคิดของ เนลสัน โจนส์ (Nelson Jones, 1992, p. 6-13) ประกอบด้วยวัตถุประสงค์ขั้นตอนการฝึกอบรม และศึกษาแนวคิดทฤษฎีการให้คำปรึกษาแบบยึดบุคคลเป็นศูนย์กลาง การให้คำปรึกษาแบบความคิด การให้คำปรึกษาแบบพฤติกรรมนิยมและทักษะการให้คำปรึกษา เพื่อนำมาสร้างโปรแกรมการฝึกอบรมเชิงจิตวิทยาเพื่อพัฒนาสมรรถนะการให้คำปรึกษาของนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษา

สมมติฐานของการวิจัย

1. นักเรียนเพื่อนที่ปรึกษา กลุ่มทดลอง มีสมรรถนะการให้คำปรึกษาสูงกว่าก่อนการทดลอง
2. นักเรียนเพื่อนที่ปรึกษา กลุ่มทดลอง มีสมรรถนะการให้คำปรึกษาภายหลังการเข้าร่วมทดลองสูงกว่ากลุ่มควบคุมที่ไม่ได้เข้าร่วมการทดลอง

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยกำหนดขอบเขตประชากรและกลุ่มตัวอย่าง แบ่งเป็น 2 ระยะ คือ

ระยะที่ 1 การศึกษาสมรรถนะการให้คำปรึกษาของนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษา

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพเพื่อศึกษารายละเอียดขององค์ประกอบสมรรถนะการให้คำปรึกษากับกลุ่มเป้าหมายผู้ให้ข้อมูล และวิจัยเชิงปริมาณเพื่อศึกษาสมรรถนะการให้คำปรึกษาของนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษากับกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล เพื่อศึกษารายละเอียดขององค์ประกอบสมรรถนะการให้คำปรึกษาของนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษาในวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเชี่ยวชาญด้านการให้คำปรึกษาและครูผู้ดำเนินกิจกรรมนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษา จำนวน 22 คน โดยการสัมภาษณ์เชิงโครงสร้าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนเพื่อนที่ปรึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 โซน 1 กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2563 ที่โรงเรียนดำเนินกิจกรรมเพื่อนที่ปรึกษาไม่ต่ำกว่า 3 ปี ได้แก่ โรงเรียนราชวินิตบางแคปานขำ โรงเรียนวัดราชโอรสและโรงเรียนปัญญาวารคุณ จำนวน 121 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาสมรรถนะการให้คำปรึกษาของนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษา คือ นักเรียนเพื่อนที่ปรึกษาจากกลุ่มประชากรที่ใช้ในการวิจัย โดยใช้วิธีสุ่มอย่างง่าย (Sample Random Sampling) ได้จำนวน 92 คน

ระยะที่ 2 การเสริมสร้างสมรรถนะการให้คำปรึกษาของนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษา โดยการฝึกอบรมเชิงจิตวิทยา

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการเสริมสร้างสมรรถนะการให้คำปรึกษาโดยการฝึกอบรมเชิงจิตวิทยา คือ นักเรียนเพื่อนที่ปรึกษาในระยะที่ 1 ที่ได้คะแนนสมรรถนะการให้คำปรึกษาต่ำกว่าเปอร์เซ็นต์ที่ 25 ลงมา จำนวน 24 คน และดำเนินการสุ่มเข้ากลุ่มโดยการสุ่มอย่างง่าย แบ่งเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม จำนวนกลุ่มละ 12 คน

ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรจัดกระทำ คือ การฝึกอบรมเชิงจิตวิทยา

ตัวแปรตาม คือ สมรรถนะการให้คำปรึกษาของนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษา

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. สมรรถนะการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน หมายถึง คุณลักษณะและความสามารถของนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษาในการให้ความช่วยเหลือเพื่อนนักเรียนให้เข้าใจและรับรู้เรื่องราวปัญหาของตนเองตามความเป็นจริง สามารถหาแนวทางในการแก้ปัญหาได้ด้วยตนเองอย่างเหมาะสม ประกอบด้วยสมรรถนะ 3 องค์ประกอบ ได้แก่ ความรู้เกี่ยวกับการให้คำปรึกษา เจตคติเกี่ยวกับการให้คำปรึกษาและทักษะการให้คำปรึกษา

2. การฝึกอบรมเชิงจิตวิทยา หมายถึง กระบวนการพัฒนาความรู้ทักษะของผู้เข้ารับการอบรมเพื่อให้เกิดพฤติกรรมที่พึงประสงค์ โดยมีระยะในช่วงสั้นและมีขั้นตอนในการฝึกอบรม 3 ขั้นตอน คือ ขั้นเริ่มต้น ขั้นดำเนินการและขั้นยุติ

3. นักเรียนเพื่อนที่ปรึกษา หมายถึง นักเรียนที่เป็นอาสาสมัครเข้าร่วมกิจกรรมเพื่อนที่ปรึกษา เพื่อทำหน้าที่สอดส่องดูแลและคอยให้คำปรึกษาเบื้องต้นแก่เพื่อนนักเรียน และพร้อมที่จะพัฒนาตนเองให้มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ มีทักษะและกระบวนการให้คำปรึกษาอย่างถูกวิธี โดยการดูแลชี้แนะอย่างใกล้ชิดจากครูแนะแนว

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ดำเนินการสัมภาษณ์เชิงโครงสร้างกับผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเชี่ยวชาญด้านการให้คำปรึกษา และครูผู้ดำเนินกิจกรรมนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษา จำนวน 22 คน
2. นำหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ไปมอบให้กับผู้อำนวยการโรงเรียนที่ต้องการศึกษา เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับกาวิจัย ได้แก่ โรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง 3 แห่ง และโรงเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างที่มีบริบทใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง 1 แห่ง ในเดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2563
3. นำแบบวัดสมรรถนะการให้คำปรึกษาของนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษาไปทดลองกับกลุ่มที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 100 คน เพื่อวิเคราะห์คุณภาพของเครื่องมือ (Try out)
4. นำแบบวัดสมรรถนะการให้คำปรึกษาของนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษามาเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา จำนวน 92 คน และนำผลที่ได้มาวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อดำเนินการเลือกกลุ่มตัวอย่างในการทดลอง
5. นำโปรแกรมการเสริมสร้างสมรรถนะการให้คำปรึกษาของนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษาที่ได้รับการปรับปรุงแก้ไขจากผู้เชี่ยวชาญไปทดลองใช้ (Try out) กับนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษา โรงเรียนที่มีความใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 12 คน เป็นเวลา 16 ชั่วโมง รวม 2 วัน เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมเกี่ยวกับลำดับขั้นตอน ระยะเวลา เนื้อหาและปรับแก้ไขโปรแกรมในเดือน สิงหาคม พ.ศ. 2563 ก่อนนำไปใช้กับกลุ่มทดลอง
6. ดำเนินการวิจัยกึ่งทดลอง (Quasi Experimental Research) ตามแบบแผนการทดลองการดำเนินการวิจัยแบบ Randomized Pretest-Posttest Control Group Design ด้วยวิธีการเสริมสร้างสมรรถนะการให้คำปรึกษาของนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษา โดยการฝึกอบรมเชิงจิตวิทยากับกลุ่มทดลอง จำนวน 12 คน เป็นเวลา 2 วัน จำนวน 16 ชั่วโมง ในเดือน กันยายน พ.ศ. 2563
7. ดำเนินการวัดสมรรถนะการให้คำปรึกษาทั้งกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม จำนวน 24 คน โดยการทำแบบวัดสมรรถนะการให้คำปรึกษาของนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษา เพื่อใช้คะแนนจากการวัดดังกล่าว เป็นคะแนนภายหลังการทดลอง (Post-test)
8. ติดตามผลผู้เข้ารับการอบรม โดยการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ ภายหลังการทดลอง 4 สัปดาห์

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย แบบสัมภาษณ์ แบบวัดสมรรถนะการให้คำปรึกษาและโปรแกรมการเสริมสร้างสมรรถนะการให้คำปรึกษาของนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษา โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง มีจำนวน 5 ข้อคำถามเพื่อศึกษารายละเอียดขององค์ประกอบสมรรถนะการให้คำปรึกษาของนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษา หากคุณภาพเครื่องมือโดยอาจารย์ที่ปรึกษาปริญญาโทเป็นผู้ตรวจสอบข้อคำถาม และให้คำแนะนำ โดยมีประเด็นข้อคำถาม ดังนี้
2. แบบวัดสมรรถนะการให้คำปรึกษาของนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษา มีจำนวน 45 ข้อ คะแนนเต็ม 100 คะแนน แบ่งเป็นด้านความรู้ 30 คะแนน ด้านเจตคติ 30 คะแนนและด้านทักษะ 40 คะแนน โดยหาคุณภาพเครื่องมือตามเนื้อหา (Content Validity) จากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน และนำมาวิเคราะห์เพื่อหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Consistency: IOC) มีค่าอยู่ระหว่าง 0.67 – 1.00 ครอบคลุมสมรรถนะทั้ง 3 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ด้านความรู้เกี่ยวกับการให้คำปรึกษา โดยเพื่อนที่ปรึกษา มีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.22 – 0.66 และมีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.86 2) ด้านเจตคติเกี่ยวกับการให้คำปรึกษา มีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.24 – 0.74 มีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.85 3) ด้านทักษะการให้คำปรึกษา มีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.22 – 0.57 มีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.74

3. โปรแกรมการเสริมสร้างสมรรถนะการให้คำปรึกษาของนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษา ระยะเวลา 2 วัน จำนวน 16 ชั่วโมง โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน เป็นผู้ประเมินความเที่ยงตรง โดยตรวจสอบความเหมาะสมและความสอดคล้องระหว่างวัตถุประสงค์ ขั้นตอนและเทคนิคในการเสริมสร้างสมรรถนะให้ครอบคลุมทั้ง 3 ด้าน มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) อยู่ที่ 1.00 เพื่อนำมาปรับปรุงแก้ไขและทดลองใช้ (Try out) กับกลุ่มที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างและมีความคล้ายคลึงกัน พบว่า การดำเนินกิจกรรมไม่เป็นไปตามระยะเวลาที่กำหนดและกิจกรรมรูปแบบไม่สอดคล้องกับสถานการณ์การแพร่ระบาด Covid-19 ผู้วิจัยจึงดำเนินการปรับปรุงแก้ไขรูปแบบกิจกรรมให้สอดคล้องกับระยะเวลาและสถานการณ์ เพื่อนำมาพัฒนาให้พร้อมใช้กับกลุ่มทดลอง

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์คะแนนสมรรถนะการให้คำปรึกษาของนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษา โดยการคำนวณค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) เพื่อแปลความหมายของคะแนนเฉลี่ยของสมรรถนะการให้คำปรึกษาของนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษา
2. วิเคราะห์ผลของการเสริมสร้างสมรรถนะการให้คำปรึกษาของนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษา โดยผู้วิจัยได้ดำเนินการตรวจสอบข้อตกลงเบื้องต้น ด้วยวิธีการแจกแจงแบบปกติ (Test of Normality) โดยใช้สถิติของ Shapiro-Wilk Test พบว่า คะแนนสมรรถนะการให้คำปรึกษาของกลุ่มควบคุมและทดลองก่อนเข้าร่วมการเสริมสร้างสมรรถนะการให้คำปรึกษามีนัยสำคัญทางสถิติเท่ากับ .34 แสดงให้เห็นว่าคะแนนสมรรถนะการให้คำปรึกษาของนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษาเป็นการแจกแจงแบบโค้งปกติ ซึ่งเป็นไปตามข้อตกลงเบื้องต้นของสถิติการทดสอบค่าที่ ผู้วิจัยจึงใช้ t-test dependent เพื่อวิเคราะห์เปรียบเทียบก่อนและหลังการเข้าร่วมการให้คำปรึกษากลุ่มทดลอง และวิเคราะห์โดยใช้สถิติ t-test Independent เพื่อวิเคราะห์เปรียบเทียบระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

สรุปผลการวิจัย

1. การศึกษาสมรรถนะการให้คำปรึกษาของนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษา
  - 1.1 ผลการศึกษาสมรรถนะการให้คำปรึกษาของนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษา พบว่า สมรรถนะการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน หมายถึง ความสามารถในการช่วยเหลือเพื่อนนักเรียนให้รับรู้เรื่องราวและเข้าใจปัญหาตลอดจนสามารถหาแนวทางในการแก้ปัญหาได้ด้วยตนเองอย่างเหมาะสม ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ ได้แก่ ความรู้เกี่ยวกับการให้คำปรึกษา เจตคติเกี่ยวกับการให้คำปรึกษา และทักษะในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน
  - 1.2 ผลการศึกษาสมรรถนะการให้คำปรึกษาของนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษา พบว่า สมรรถนะการให้คำปรึกษาของกลุ่มตัวอย่างนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษา มีสมรรถนะอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 72.29 และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า สมรรถนะการให้คำปรึกษาด้านทักษะการให้คำปรึกษา มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 28.78 ด้านเจตคติเกี่ยวกับการให้คำปรึกษา มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 22.82 และด้านความรู้เกี่ยวกับการให้คำปรึกษา มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 20.70 แสดงให้เห็นว่ากลุ่มตัวอย่างนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษา มีสมรรถนะการให้คำปรึกษามากในทุกด้าน ดังที่แสดงในตาราง 1

ตาราง 1 ค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของสมรรถนะการให้คำปรึกษานักเรียนเพื่อนที่ปรึกษา (n=92)

สมรรถนะการให้คำปรึกษาของนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษา	(M)	(S)	แปลผล
ด้านความรู้เกี่ยวกับการให้คำปรึกษา (30 คะแนน)	20.70	4.37	มาก
ด้านเจตคติเกี่ยวกับการให้คำปรึกษา (30 คะแนน)	22.82	1.91	มาก
ด้านทักษะการให้คำปรึกษา (40 คะแนน)	28.78	3.30	มาก
รวม (100 คะแนน)	72.29	6.47	มาก

2. ผลของการเสริมสร้างสมรรถนะการให้คำปรึกษาของนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษา

2.1 ผลการเปรียบเทียบการเสริมสร้างสมรรถนะการให้คำปรึกษาของนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษา กลุ่มทดลองก่อนและหลังการเข้าร่วมการฝึกอบรมเชิงจิตวิทยา พบว่า กลุ่มทดลองมีสมรรถนะการให้คำปรึกษา ก่อนการทดลองอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 66.56 และหลังการทดลองอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 91.07 โดยมีสมรรถนะการให้คำปรึกษาโดยรวมและรายด้านทุกด้าน หลังการทดลองสูงกว่าก่อนทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังที่แสดงในตาราง 2

ตาราง 2 เปรียบเทียบสมรรถนะการให้คำปรึกษาของนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษา ก่อนและหลังทดลองของกลุ่มทดลอง (n = 12)

สมรรถนะการให้คำปรึกษา ของนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษา	ก่อนทดลอง			หลังทดลอง			t	P
	M	SD	แปลผล	M	SD	แปลผล		
ด้านความรู้	20.00	4.90	มาก	29.00	1.04	มากที่สุด	*6.05	.00
ด้านเจตคติ	21.40	1.03	มาก	26.47	0.80	มากที่สุด	*13.03	.00
ด้านทักษะ	25.16	1.73	มาก	35.60	1.79	มากที่สุด	16.46*	.00
รวม	66.56	5.80	มาก	91.07	2.51	มากที่สุด	12.87*	00.

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ < .05

2.2 ผลการเปรียบเทียบสมรรถนะการให้คำปรึกษาของนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษาที่เข้าร่วมการฝึกอบรม (กลุ่มทดลอง) และนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษาที่ไม่ได้เข้าร่วมการฝึกอบรม (กลุ่มควบคุม) พบว่า หลังทดลอง กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมมีสมรรถนะการให้คำปรึกษาอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 81.12 และ 91.07 ตามลำดับ แสดงให้เห็นว่าหลังทดลอง กลุ่มทดลองมีสมรรถนะการให้คำปรึกษาของนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษาสูงกว่ากลุ่มควบคุม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า หลังการทดลอง กลุ่มทดลองมีสมรรถนะการให้คำปรึกษาทุกด้าน สูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังที่แสดงในตาราง 3

ตาราง 3 เปรียบเทียบสมรรถนะการให้คำปรึกษาของนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษา หลังทดลองระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม (n = 24)

สมรรถนะ	กลุ่มควบคุม			กลุ่มทดลอง			MD	t	P	
	M	SD	แปลผล	M	SD	แปลผล				
ความรู้	25.67	3.70	มากที่สุด	29.00	1.04	มากที่สุด	3.33	1.11	3.00*	0.01
เจตคติ	24.30	1.93	มากที่สุด	26.47	0.80	มากที่สุด	0.36	0.10	3.59*	0.00
ทักษะ	31.56	3.01	มาก	35.60	1.79	มากที่สุด	4.44	1.01	4.39*	0.00
รวม	81.12	4.41	มากที่สุด	91.07	2.51	มากที่สุด	9.94	1.46	6.79*	0.00

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ < .05

อภิปรายผล

การวิจัยเรื่อง การเสริมสร้างสมรรถนะการให้คำปรึกษาของนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษา โดยการฝึกอบรมเชิงจิตวิทยา สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. การศึกษาสมรรถนะการให้คำปรึกษาของนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษา พบว่า สมรรถนะการให้คำปรึกษาของนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษา ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ คือ ด้านความรู้เกี่ยวกับการให้คำปรึกษา ด้านเจตคติเกี่ยวกับการให้คำปรึกษา

และด้านทักษะในการให้คำปรึกษา สอดคล้องกับฐานแนวคิดสมรรถนะนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษาที่ผู้วิจัยได้นำมาใช้ในการสร้างแบบสัมภาษณ์สมรรถนะการให้คำปรึกษา ได้แก่ โรเบิร์ตและบอร์เดอร์ (Roberts & Borders, 1994, p. 149-157) ที่อธิบายไว้ว่า สมรรถนะการให้คำปรึกษา หมายถึง ความรู้ เจตคติและทักษะในการดำเนินให้คำปรึกษาตามกระบวนการให้คำปรึกษาและจันทิมา ทอดสนิท (Juntima Todsanit, 2013, p. 22-26) ที่กล่าวไว้ว่า นักเรียนเพื่อนที่ปรึกษาควรมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการให้คำปรึกษา และมีทักษะในการให้คำปรึกษา สามารถให้คำปรึกษาตามขั้นตอนการให้คำปรึกษา สอดคล้องกับงานวิจัยของ กฤตวรรณ คำสม (Kittawan Khamsom, 2011, p.179) ที่พบว่า องค์ประกอบเชิงยืนยันของสมรรถนะในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน 3 องค์ประกอบ ได้แก่ ความรู้เกี่ยวกับการให้คำปรึกษา เจตคติเกี่ยวกับการให้คำปรึกษาและทักษะในการให้คำปรึกษา มีค่าความเหมาะสมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากผลการศึกษาสมรรถนะการให้คำปรึกษาของนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษาในระยาะที่ 1 พบว่า นักเรียนเพื่อนที่ปรึกษา มีสมรรถนะการให้คำปรึกษาของนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษาทุกด้าน ได้แก่ 1) สมรรถนะด้านความรู้เกี่ยวกับการให้คำปรึกษา นักเรียนเพื่อนที่ปรึกษาที่มีความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการให้คำปรึกษา มีความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่และจรรยาบรรณการให้คำปรึกษาในการเป็นนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษา เพื่อที่จะช่วยให้ผู้ขอรับคำปรึกษาหาวิธีการจัดการปัญหาได้ด้วยตนเองซึ่งสอดคล้องกับสำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (Bureau of Academic Affairs and Educational Standards, 2009, p.1-2) ที่กล่าวว่า นักเรียนเพื่อนที่ปรึกษา ต้องเป็นผู้ที่มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี มีความเป็นมิตร สังเกตปฏิกริยาที่ผู้อื่นมีให้กับตนเอง รู้จักสร้างสัมพันธภาพ เป็นผู้ฟังที่ดี รับฟังด้วยความใส่ใจและติดตามในการรับฟัง สามารถเก็บความลับได้ 2) สมรรถนะด้านเจตคติเกี่ยวกับการให้คำปรึกษา นักเรียนเพื่อนที่ปรึกษาเป็นผู้ที่เห็นคุณค่าของตนเองและผู้อื่น มีใจพร้อมที่จะเสียสละเวลาในการฝึกฝนตนเองเพื่อที่จะช่วยเหลือเพื่อนด้วยกระบวนการให้คำปรึกษาและเชื่อว่าการให้คำปรึกษาจะช่วยให้ผู้ขอรับคำปรึกษาสามารถตัดสินใจแก้ปัญหาด้วยวิธีการของตนเอง สอดคล้องกับกรมสุขภาพจิต (Department of Mental Health, 2003, p.20-21) ที่กำหนดไว้ว่า เจตคติที่ดีก่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนความเข้าใจของกันและกัน นำไปสู่การพัฒนาเปลี่ยนแปลงระดับความคิด ความรู้สึกในเรื่องนั้น ๆ 3) สมรรถนะด้านทักษะในการให้คำปรึกษา นักเรียนเพื่อนที่ปรึกษามีทักษะในการให้คำปรึกษา สามารถเลือกใช้ทักษะการให้คำปรึกษาแบบจุลภาค เพื่อช่วยให้ผู้รับคำปรึกษามองเห็นถึงปัญหาและจัดการกับความรู้สึกของตนเองได้ ซึ่งสอดคล้องกับสำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (Bureau of Academic Affairs and Educational Standards, 2009, p.1-2) ที่กำหนดไว้ว่า ทักษะที่สำคัญสำหรับนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษา ได้แก่ การใส่ใจ การฟัง การถาม การเงี่ยบ การทวนซ้ำ การให้กำลังใจ การสรุป การให้ข้อมูลและแนะนำ รวมถึงการชี้ผลที่ตามมา โดยทักษะการดังกล่าว เรียกว่า สิ่งเหล่านี้ล้วนเป็นส่วนสำคัญที่นำไปสู่กระบวนการปรึกษาที่มีประสิทธิภาพเป็นความสามารถของนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษา

จากผลการศึกษาสมรรถนะการให้คำปรึกษาของนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษา จึงกล่าวได้ว่า สมรรถนะการให้คำปรึกษาของนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษาเป็นความพร้อมและรู้สึกดีในการให้ความช่วยเหลือเพื่อนนักเรียนด้วยกันให้เข้าใจและรับรู้เรื่องราวปัญหาของตนเองตามความเป็นจริง และสามารถหาแนวทางในการแก้ปัญหาได้ด้วยตนเองอย่างเหมาะสม ซึ่งประกอบไปด้วยสมรรถนะ 3 ด้าน ได้แก่ ความรู้ เจตคติและทักษะในการให้คำปรึกษา สอดคล้องกับโรเบิร์ตและบอร์เดอร์ (Roberts & Border, 1994, p.149-157) ที่กล่าวว่า สมรรถนะการให้คำปรึกษา ประกอบด้วย ความรู้ที่เกี่ยวกับการช่วยเหลือบุคคลด้วยการให้คำปรึกษา เจตคติที่ดีต่อการให้คำปรึกษาและทักษะในการให้คำปรึกษา และจากการศึกษาผู้วิจัยนำผลอภิปรายดังกล่าว ไปวางแผนการออกแบบโปรแกรมการฝึกอบรมเชิงจิตวิทยาเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการให้คำปรึกษาของนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษาต่อไป

2. ผลของการเสริมสร้างสมรรถนะการให้คำปรึกษาของนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษา โดยการฝึกอบรมเชิงจิตวิทยา พบว่า

2.1 ผลการเปรียบเทียบการเสริมสร้างสมรรถนะการให้คำปรึกษาของนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษาของกลุ่มทดลองก่อนและหลังการเข้าร่วมการฝึกอบรมเชิงจิตวิทยา พบว่า หลังจากที่นักเรียนเพื่อนที่ปรึกษาได้รับการเสริมสร้างสมรรถนะการให้คำปรึกษาของนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษา มีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อพิจารณารายด้าน ได้แก่ ความรู้ เจตคติและทักษะการให้คำปรึกษาของนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษา พบว่า สูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จากผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่า การฝึกอบรมเชิงจิตวิทยาสามารถเสริมสร้างสมรรถนะการให้คำปรึกษาทั้ง 3 องค์ประกอบของนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษาให้ดีขึ้น ทั้งนี้เนื่องจากผู้วิจัยได้นำแนวคิดการสร้างโปรแกรมของเนลสัน โจนส์ (Nelson Jones, 1992, p. 6-13) โดยประกอบด้วย ขั้นตอนเริ่มต้น (The Initial Stage) ดำเนินการสร้างสัมพันธภาพ ด้วยการสร้างความคุ้นเคยระหว่างผู้อบรมและสมาชิก แจกวัสดุประสงค์ของการฝึกอบรม รวมถึงการกำหนดกติกา เป้าหมายและความคาดหวังจากการเข้ารับการฝึกอบรม ร่วมกัน ผู้ฝึกอบรมบรรยายภาคที่ดี ให้สมาชิกผ่อนคลายและพร้อมที่จะเข้าสู่เนื้อหา พร้อมกับบอกถึงวัตถุประสงค์ของการทำกิจกรรมแต่ละช่วงว่าฝึกอบรมเรื่องอะไรเพื่อนำไปใช้อย่างไร ขั้นตอนการ (The Working Stage) ดำเนินการฝึกอบรมตามกำหนดการและเป้าหมายในการฝึกอบรมในเรื่องนั้น ๆ ตามหลักและแนวคิดของการฝึกอบรม เพื่อให้สมาชิกได้พัฒนาสมรรถนะการให้คำปรึกษาของเพื่อนที่ปรึกษาในด้านของความรู้ เจตคติและทักษะการให้คำปรึกษา ขั้นยุติ (The Ending Stage) ดำเนินการยุติกลุ่ม และสรุปเนื้อหาสาระต่าง ๆ ของการฝึกอบรมตามระยะเวลาที่เข้ารับการอบรม โดยผู้เข้ารับการอบรมและการให้ข้อมูลย้อนกลับจากผู้ฝึกอบรมเปิดโอกาสให้สมาชิกได้ถามเกี่ยวกับประเด็นที่สงสัยหรือไม่เข้าใจ จากนั้นจึงให้ผู้เข้ารับการอบรมประเมินสมรรถนะในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อนที่ปรึกษา เพื่อบันทึกเป็นคะแนนหลังการอบรม และนำแนวคิดและเทคนิคทางจิตวิทยาามาประยุกต์ใช้ในการฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการให้คำปรึกษาของนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษา อาทิแนวคิดทฤษฎีการให้คำปรึกษาแบบยึดบุคคลเป็นศูนย์กลาง โดยมีแนวคิดที่ว่า เมื่อนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษาเกิดความไว้วางใจ จะสามารถพัฒนาศักยภาพของตนเองไปพร้อมกับกลุ่มได้อย่างรวดเร็ว และนำเทคนิคการฟังมาใช้เพื่อให้เกิดความเข้าใจซึ่งและกันขณะดำเนินการฝึกอบรม เทคนิคการถามเพื่อช่วยให้เกิดความเข้าใจและกระตุ้นให้สมาชิกเกิดกระบวนการคิด เป็นต้น สอดคล้องกับคอเรย์ (Corey, 2008, p.264-266) ที่กล่าวไว้ว่า ความเข้าใจช่วยให้เกิดการพัฒนาศักยภาพอย่างมีประสิทธิภาพและนำไปให้สมาชิกเกิดการพัฒนาร่วมกับกลุ่ม รวมทั้งแนวคิดในทฤษฎีการให้คำปรึกษาแบบความคิด โดยมีแนวคิดที่ว่า เมื่อนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษาเข้าใจถึงกระบวนการเกิดความคิด จะช่วยให้นักเรียนเพื่อนที่ปรึกษาสามารถเข้าใจเรื่องราวและช่วยเหลือผู้อื่นได้อย่างเป็นระบบ โดยผู้วิจัยได้นำเทคนิคการฝึกซ้อมความคิดมาใช้เพื่อให้นักเรียนเพื่อนที่ปรึกษาเผชิญกับเหตุการณ์ที่ผู้วิจัยกำหนด จากนั้นจึงใช้เทคนิคการกำหนดข้อดีข้อเสีย เพื่อวิเคราะห์ความเชื่อและพฤติกรรมของตนเองที่บิดเบือน และเทคนิคการชี้แนะเพื่อค้นพบ มาปรับใช้ในการสร้างทางเลือกของวิธีคิดที่จะนำไปสู่พฤติกรรม เป็นต้น สอดคล้องกับชาร์ฟ (Sharf, 2008, 371) ที่กล่าวไว้ว่า การเข้าใจความคิด ที่เป็นตัวกำหนดความรู้สึกและพฤติกรรมของบุคคล จะช่วยให้เข้าใจความเชื่อที่บิดเบือนและสามารถเปลี่ยนความเชื่อเหล่านั้นไปสู่วิธีการใหม่ ๆ นอกจากนี้แนวคิดที่สำคัญในการฝึกอบรมครั้งนี้อีกหนึ่งแนวคิด คือ แนวคิดในทฤษฎีการให้คำปรึกษาแบบพฤติกรรมนิยม โดยมีแนวคิดที่ว่า เมื่อนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษาได้รับการฝึกฝน จะช่วยให้นักเรียนมีความเข้าใจถึงเทคนิคและกระบวนการให้คำปรึกษา โดยผู้วิจัยได้นำเทคนิคการให้ตัวแบบ โดยให้นักเรียนเพื่อนที่ปรึกษาดูตัวอย่างการให้คำปรึกษาและฝึกตามขั้นตอน พร้อมทั้งใช้เทคนิคการเสริมแรงทันที ระหว่างที่นักเรียนเพื่อนที่ปรึกษาฝึกการให้คำปรึกษาเพื่อให้เกิดพฤติกรรมเพิ่มขึ้น สอดคล้องกับชาร์ฟ (Sharf, 2008, 287) ที่กล่าวว่าการเรียนรู้อย่างเป็นระบบและนำมาประยุกต์ใช้จะช่วยให้นักบุคคลเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม จากผลการศึกษา แสดงให้เห็นว่า การประยุกต์ใช้เทคนิคทางจิตวิทยาามาใช้ในการฝึกอบรมทำให้นักเรียนเพื่อนที่ปรึกษามีสมรรถนะการให้คำปรึกษา

โดยรวมและรายด้านทุกด้านสูงขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ พัชราภรณ์ ศรีสวัสดิ์ (Patcharaporn Srisawat, 2018, p.150-159) ที่ได้ทำการศึกษาและนำเทคนิคทางจิตวิทยามาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาการรับรู้ความสามารถในการให้คำปรึกษาของครูแนะแนวโดยการฝึกอบรม ผลการวิจัยพบว่า การรับรู้ความสามารถในการให้คำปรึกษาของกลุ่มทดลองหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2.2 ผลการเปรียบเทียบสมรรถนะการให้คำปรึกษาของนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษาที่เข้าร่วมการฝึกอบรม (กลุ่มทดลอง) และนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษาที่ไม่ได้เข้าร่วมการฝึกอบรม (กลุ่มควบคุม) พบว่า นักเรียนเพื่อนที่ปรึกษากลุ่มทดลองมีสมรรถนะการให้คำปรึกษาสูงกว่านักเรียนเพื่อนที่ปรึกษากลุ่มควบคุม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า องค์ประกอบของสมรรถนะการให้คำปรึกษาหลังการทดลอง ของกลุ่มทดลองสูงกว่ากลุ่มควบคุมทุกด้านอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงให้เห็นว่า การฝึกอบรมเชิงจิตวิทยาช่วยเสริมสร้างให้นักเรียนเพื่อนที่ปรึกษา มีสมรรถนะการให้คำปรึกษาสูงกว่านักเรียนเพื่อนที่ปรึกษาที่ไม่ได้รับการฝึกอบรม สอดคล้องกับงานวิจัยของ จันทิมา ทอดสนิท (Juntima Todsanit, 2013, p.22-26) ที่ศึกษาผลของโปรแกรมการพัฒนาความสามารถในการให้คำปรึกษาของเพื่อนที่ปรึกษา ภายหลังจากทดลองพบว่า เพื่อนที่ปรึกษาที่เข้าร่วมโปรแกรม มีคะแนนความสามารถในการให้คำปรึกษาสูงกว่านักเรียนที่ไม่เข้าร่วมโปรแกรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .01 ผลการวิจัยสะท้อนให้เห็นว่า การฝึกอบรมช่วยเสริมสร้างสมรรถนะการให้คำปรึกษาของนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษาดีขึ้น ทั้งเป็นเพราะผู้วิจัยได้นำผลจากการสัมภาษณ์ในระยะศึกษาสมรรถนะการให้คำปรึกษาของนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษา มาประกอบการสร้างโปรแกรม โดยมุ่งเน้นการเสริมสร้างองค์ประกอบสมรรถนะการให้คำปรึกษา ด้านทักษะและความรู้เกี่ยวกับการให้คำปรึกษามากกว่าด้านเจตคติเกี่ยวกับการให้คำปรึกษา เพื่อให้ให้นักเรียนเพื่อนที่ปรึกษากลุ่มทดลอง สามารถให้คำปรึกษาได้ถูกต้องตามหลักการและเลือกใช้ทักษะการให้คำปรึกษาแบบจุลภาคได้อย่างเหมาะสมกับสภาพปัญหาของผู้ขอรับคำปรึกษา และมีความรู้ในบทบาทหน้าที่ของนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษาให้พร้อมต่อการดำเนินกิจกรรมเพื่อนที่ปรึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยโปรแกรมการเสริมสร้างสมรรถนะการให้คำปรึกษาของนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษา ผู้วิจัยได้กำหนดขนาดของกลุ่มการเรียนรู้ที่เหมาะสม ดังคำกล่าวของเคลเลอร์ (Keller, 1999, p. 22) ที่กล่าวว่า ขนาดของกลุ่มในการฝึกอบรมควรอยู่ระหว่าง 15 คนต่อการฝึก 1 ครั้ง เพื่อให้มีการจัดการที่ดีขึ้นและมีการโต้ตอบในการดำเนินกิจกรรมในการฝึกอบรม และผู้วิจัยกำหนดระยะเวลาในการฝึกอบรมที่เหมาะสมต่อการเรียนรู้ คือ จำนวน 2 วัน เป็นเวลา 16 ชั่วโมง สอดคล้องกับคำกล่าวของคอร์นและมัวร์ (Corn & Moore, 1992, p.68-72) ที่กล่าวว่า ระยะเวลาในการฝึกอบรมการให้คำปรึกษาแก่เพื่อนที่เหมาะสมคือ 6 - 16 ชั่วโมง เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ผู้วิจัยมีการกำหนดเลือกเนื้อหา แนวคิด วัตถุประสงค์และเทคนิคการให้คำปรึกษาที่เหมาะสมกับการดำเนินกิจกรรมเพื่อนที่ปรึกษาและสมรรถนะที่จำเป็นของนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษาในปัจจุบัน และมีการใช้วิธีการและเทคนิคในการเสริมสร้างสมรรถนะการให้คำปรึกษาของนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษาที่หลากหลายเหมาะสมกับองค์ประกอบของสมรรถนะการให้คำปรึกษาของนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษา ได้แก่ การสอน โดยการบรรยาย เพื่อให้รับรู้ข้อมูลเกี่ยวกับการให้คำปรึกษา การสาธิต เพื่อให้เห็นตัวอย่างของการให้คำปรึกษาที่ชัดเจน การจำลองสถานการณ์และการแสดงบทบาทสมมติ เพื่อให้นักเรียนเพื่อนที่ปรึกษาได้ฝึกซ้อมความคิดและกล้าที่จะเผชิญกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้น การจับคู่ เพื่อให้นักเรียนเพื่อนที่ปรึกษาได้มีโอกาสเรียนรู้อย่างเท่าเทียมกันในทุกกิจกรรมและใช้การอภิปรายร่วมกันเพื่อให้เกิดข้อสรุปของการดำเนินกิจกรรม จากนั้นผู้วิจัยและนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษาร่วมกันให้ข้อมูลย้อนกลับเพื่อให้นักเรียนเพื่อนที่ปรึกษานำข้อเสนอแนะไปปรับปรุง จากกระบวนการที่ผู้วิจัยดำเนินการจึงทำให้กลุ่มทดลองมีสมรรถนะการให้คำปรึกษาเพิ่มขึ้น ดังที่ สกอล วรเจริญศรี (Skol Voracharoensri, 2559, p.53) ได้กล่าวไว้ว่า รูปแบบสำหรับกระบวนการออกแบบด้านการศึกษา (Model of Education Design Process) จะเริ่มต้นจากการกำหนดวัตถุประสงค์ และจากนั้นเป็นการกำหนดเกี่ยวกับเนื้อหาที่ใช้ในการ

เรียนรู้และการเลือกวิธีการที่เหมาะสมกับการเรียนรู้ สอดคล้องกับคอนเนอร์ (Connor, 1994, p.26-27) ที่กล่าวว่า บุคคลจะมีความรู้และทักษะในการช่วยเหลือผู้อื่นได้จำเป็นต้องได้รับการสอนให้เกิดความรู้และลงมือปฏิบัติเพื่อให้เกิดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สกอล วรเจริญศรี (Skol Voracharoensri, 2550, p.198-200) ที่ศึกษาทักษะชีวิตและการสร้างโมเดลกลุ่มฝึกอบรมเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตของวัยรุ่น โดยโมเดลกลุ่มฝึกอบรมเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตประยุกต์ทฤษฎีและเทคนิคการให้คำปรึกษา ตลอดจนทั้งเทคนิคทางจิตวิทยามาใช้การพัฒนาทักษะชีวิต ภายหลังจากทดลอง พบว่ากลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม มีทักษะชีวิตโดยรวมและรายองค์ประกอบก่อนทดลอง หลังทดลอง และระยะติดตามผลแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. แบบวัดสมรรถนะการให้คำปรึกษาของนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษา สามารถนำไปใช้เป็นเครื่องมือในการคัดกรองสมรรถนะของนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษาในโรงเรียน ระดับมัธยมศึกษาได้
2. โปรแกรมการเสริมสร้างสมรรถนะการให้คำปรึกษาของนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษา สามารถนำไปใช้กับโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาได้ โดยที่ผู้อบรมจำเป็นต้องศึกษาข้อมูลจนเกิดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับทฤษฎีและทักษะในการให้คำปรึกษา ขั้นตอน เป้าหมายในการฝึกอบรมเพื่อนำไปใช้ได้ตรงตามจุดมุ่งหมายและวัตถุประสงค์ของโปรแกรมการฝึกอบรมเชิงจิตวิทยา

ข้อเสนอเพื่อการวิจัย

1. ในการศึกษาครั้งนี้เป็นโปรแกรมการฝึกอบรม จำนวน 16 ชั่วโมง เวลา 2 วัน ดังนั้นการวิจัยครั้งต่อไปควรศึกษาและพัฒนาสมรรถนะการให้คำปรึกษาของนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษาในรูปแบบหลักสูตรการฝึกอบรม เพื่อส่งเสริมการสร้างสมรรถนะการให้คำปรึกษาแก่นักเรียนทั่วไป
2. ควรศึกษาวิธีการเสริมสร้างสมรรถนะการให้คำปรึกษาในรูปแบบการให้คำปรึกษากลุ่ม เพื่อให้ให้นักเรียนเพื่อนที่ปรึกษามีสมรรถนะการให้คำปรึกษาในรูปแบบการให้คำปรึกษากลุ่มในการช่วยเหลือเพื่อน

บรรณานุกรม

- Arudo, T. O. O. (2008). *Peer Counseling Experience Among Selected Kenyan Secondary Schools*. Kenyatta University, Safari park hotel. Retrieved Oct 15, 2019 from <https://www.kapc.or.ke/downloads/Arudo,%20Tobias%20Opiyo%20Okeyo.pdf>
- Buckley, R., & Caple, J. (1995). *The Theory and Practice of Training*. London: Kogan Page.
- Bureau of Academic Affairs and Educational Standards. (2009). *YC Student Success Secret Code*. Bangkok: The Agricultural Co-operative Federation of Thailand Brooks/ Cole. (in Thai)
- Connor, M. (1994). *Training the Counsellor: An integrative model*. London & New York: Routledge.
- Corey, G. (2008). *Theory and Practice of Group Counseling*. (7th ed). U.S.A: Thompson Brooks/Cole.
- Corn, K. L., & Moore, D. D. (1992). Reach for the S.T.A.R.S. Students teaching and reaching students: A two faced peer facilitation program at Greenfield-Central High School. *The School Counselor*, 40, 68-72.
- Cowie, H., & Sharp, S. (1996). *Peer Counselling in schools a time to listen*. London: David Fulton

- Department of Mental Health. (2003). *Basic Counseling Guide*. Bangkok: The War Veterans Organization of Thailand. (in Thai)
- Juntima Todsanit. (2013). The Result of Competence in Counseling Development Program for Youth Counselors. *Journal of Education Graduation Studies Research, Khon Kean University*, 5(1), 22-26. (in Thai)
- Keller, R. J. (1999). *A formative and summative evaluation of peer counseling training program at a college of education*. (masters' dissertation). University of Natal, Pietermaritzburg.
- Kittawan Khamsom. (2011). *A study and development of student's competency in peer counseling*. Dissertation, Ed.D. (Counseling Psychology). Bangkok: Graduate School, Srinakarinwirot University. (in Thai)
- Kleinke, C. L. (1994). *Common Principles of Psychotherapy*. CA: Pacific Grove Brooks/ Cole.
- Nelson, J. R. (1992). *Practical Counselling and Helping Skill*. London: Cassell.
- Parry, S. B. (1996). The Quest for Competence. *Training*, 33(7), 48-56.
- Patcharaporn Srisawat. (2018). A study and development counseling self-efficacy of guidance teachers. *Journal of Education Faculty of Education, Srinakarinwirot University*, 19(1), 150-159. Retrieved from <http://ejournals.swu.ac.th/index.php/jedu/article/view/10380/8683> (in Thai)
- Roberts, E. B., & Borders, L. D. (1994). Supervision of School Counselors: Administrative, Program, and Counseling. *The School Counselor*, 41(3), 149-157.
- Sharf, R. S. (2008). *Theories of psychotherapy and counseling*. (4th ed). U.S.A: Thompson Brooks/Cole.
- Skol Voracharoensri. (2007). *A Study of Life Skills and A Training Group Model Construction for Developing Life Skill of Adolescent Students*. Dissertation, Ed.D. (Counseling Psychology). Bangkok: Graduate School, Srinakarinwirot University. (in Thai)
- Skol Voracharoensri. (2016). *Psychology for Personnel Training and Development in Organization*. Bangkok: Prottexts Brooks/ Cole. (in Thai)